

Servat majorem, mutatque baroco minorem.

Majorem mutat, retinetque bocardo minorem.

Addunt quidam reductionem quandam anomalam, in qua loco medii communis singulare ponitur; sed ad syllogismos modo tertiae figurae pertinet, nec reductio proprie talis est: per expositionem illam vocant.

C A P U T VI.

DE SYLLOGISMIS COMPLEXIS ET COMPOSITIS.

§. I.

Syllogismus complexus quinam dicatur?

Dari quosdam syllogismos, quos complexos vocat Auctor *artis cogitandi*, jam supra meminimus. Sunt autem syllogismi complexi juxta eundem Auctorem *artis cogitandi* ejusmodi, quorum conclusionis termini, complexi cum sint, toti & integri in praemissis non sumebantur, nec integri termino medio uniebantur, sed pars tantum utriusque termini; veluti sunt syllogismi sequentes: *pecunia est res inanimata; multi homines serviunt pecuniae; ergo multi homines serviunt rei inanimatae. In omni scientia adserta debent demonstrari; Logica est scientia; ergo in Logica adserta debent demonstrari.*

§. 2.

*Syllogismi complexi cur cryptici quandoque
vocentur?*

In hisce syllogismis primo statim intuitu plerumque plures quam tres adesse termini, ac ipsi proinde impingere videntur in primam ex regulis syllogismorum generalibus; cum tamen nonnisi tribus vere & re ipsa constent, quod ex eorum resolutione facile cuique patet; cum vero syllogismi, qui contra generales syllogismorum regulas peccare videntur, re tamen ipsa easdem observant, cryptici vocentur; intelligis, cur syllogismi complexi crypticis adnumerentur.

§. 3.

*Syllogismorum complexorum bonitas unde
aestimanda?*

Ut vero, an syllogismus quicumque complexus bonus sit & legitimus, an vero vitiosus, facilius deprehendas: adendas, an ejusdem termini ad tres possint reduci, an non? Alii in syllogismis complexis locum habere contendunt principium illud generale: *praemissarum una contineat conclusionem, altera eam contineri ostendat*, atque ex eo plane dijudicandam esse ajunt syllogismi complexi bonitatem: de quorum tamen adsertione quid sentiamus, jam supra *Cap. 3. §. 10.* sat declaravimus.

§. 4.

De syllogismis compositis.

Syllogismi compositi, si non omnes, saltem plerique ad simplices & categoricos revocari possunt; unde

unde & regulæ, quas supra pro syllogismo categorico tradidimus, eisdem applicari, nec non per hæc regulas compositorum syllogismorum vitia deprehendi queunt. Unde non omnium syllogismorum compositorum mentionem hic facimus, sed tantum eorum, quorum usus in argumentando sæpius occurrit, suntque sequentes: *conditionalis* scilicet seu *hypotheticus*, *disiunctivus* & *copulativus*.

§. 5.

De syllogismo conditionali.

Syllogismus *conditionalis* seu *hypotheticus* est, cujus major est propositio *conditionalis*: veluti est sequens syllogismus: *si sol nobis lucet, dies est; atqui sol nobis lucet; ergo dies est.*

§. 6.

Regulæ syllogismi conditionalis seu hypothetici.

Regulæ syllogismi *conditionalis* sunt: 1. *Adfirmato in minore antecedente bene in conclusione adfirmatur consequens: & negato in minore consequente, bene in conclusione negatur antecedens. Contra* 2. *negato in minore antecedente non continuo licet in conclusione negare etiam consequens, nec adfirmato consequente licet adfirmare antecedens, nisi antecedens unica sit ratio sufficiens consequentis. Horum exempla vide in syllogismis sequentibus: Exemplum 1. si anima cogitat, simplex est; atqui anima cogitat; ergo simplex est. 2. Si mens hominis est composita, corruptioni est obnoxia; atqui mens humana corruptioni non est obnoxia; ergo non est composita. 3. Si materia cogitat, materia est*
sub-

substantia; atqui materia non cogitat; ergo materia non est substantia. 4. *Si Petrus blasphemus est, reus est mortis; atqui Petrus reus est mortis; ergo blasphemus est.* 5. & 6. *Si mens humana spiritus est, intellectu gaudet & voluntate. Hic quocunque affirmato, aut negato & alterum affirmare licet, aut negare.*

§. 7.

De syllogismo disjunctivo.

Syllogismus disjunctivus est, cujus major est propositio disjunctiva, veluti est hic syllogismus: anima vel simplex est, vel est composita; atqui anime composita non est; ergo simplex est.

§. 8.

Notandum circa syllogismum disjunctivum.

Circa syllogismum tamen disjunctivum hic observa, quod, cum propositio disjunctiva duplex sit, alia scilicet proprie & stricte disjunctiva, alia improprie seu minus stricte disjunctiva L. 2. P. 2. Cap. 4. §. 4. sic ipse quoque syllogismus in stricte & minus stricte disjunctivum dividi possit: syllogismus porro stricte disjunctivus vel duobus solum vel pluribus constat membris.

§. 9.

Regulae syllogismi disjunctivi.

In syllogismo stricte disjunctivo, si duobus solum membris constet, quocunque membro in minori affirmato, alterum membrum negare licet in con-

conclusionē, & quocunque membro in minore negato, alterum in conclusionē licet adfirmare. Veluti in hoc syllogismo: anima vel simplex est vel est composita; atqui anima composita non est; ergo simplex est. Vel etiam: atqui anima simplex est; ergo non est composita. In syllogismo strictē disjunctivo, pluribus quam duobus membris constante membro uno in minore adfirmato, caetera negantur in conclusionē, & uno negato in minore, caetera disjunctivē possunt adfirmari in conclusionē. V. g. Judas vel est in inferno, vel in coelo, vel in purgatorio; atqui est in inferno; ergo nec in coelo nec in purgatorio est. Sive: atqui non est in coelo; ergo vel in purgatorio, vel inferno est. Syllogismo improprie seu minus strictē disjunctivo nolumus immorari.

§. 10.

De syllogismo copulativo.

Syllogismus copulativus est, cujus major est propositio copulativa & quidem negativa v. g. non potest homo servire Deo & mammonae; atqui avarus mammonae servit; ergo avarus non servit Deo.

§. 11.

Notanda circa syllogismum copulativum. Ejusdem regulae.

Circa syllogismum vero copulativum observandum venit, quod ejus membra sibi invicem ita opponi debeant, ut simul vera esse nequeant; unde fluit regula: in syllogismo copulativo uno membro in minore adfirmato in conclusionē alterum negare licet: non autem uno membro in minore negato in conclusionē alterum licet adfirmare, nisi immediate sibi sint opposita.

§. 12.

§. 12.

Quare reliqui syllogismi compositi praetermittantur?

Recensitis haecenus syllogismorum compositorum speciebus plures adhuc alii adjiciunt. Sic aliqui commemorant syllogismum exclusivum, exceptivum alii; alii syllogismi reduplicativi specialem mentionem faciunt, & alii tandem de his omnibus singillatim disputant. Verum, cum syllogismi hi omnes ad simplices facile reduci queant, quemadmodum id supra §. 4. *huj: Cap.* meminimus, nec aliunde ex propositionum scilicet compositarum, quibus constant, natura & proprietatibus speciales eorundem regulae haud difficulter colligi possint, studio hic eos silentio praeterimus.

§. 13.

De syllogismis modalibus.

Circa syllogismos tandem modales hic adhuc observandum venit, quod facile reduci possint ad syllogismos simplices & categoricos; unde eisdem regulis, quas supra pro simplicibus tradidimus, sunt dirigendi; id tamen adtende, ut modus illi termino, cui est adfixus, semper maneat adfixus; de caetero cave, ne in aliquam ex regulis syllogismorum simplicium impingas, v. g. mutando subpositionem distributivam in collectivam: sic impingit iste syllogismus modalis: *moraliter impossibile est sine gratia Dei extraordinaria vitare omne peccatum veniale; atqui mendacium jocosum est peccatum veniale; ergo moraliter impossibile est sine gratia*

tia Dei extraordinaria vitare mendacium jocosum.
 Praeterea ne ponas praemissas ambas aequivalenter
 negativas, uti fit in hoc sophismate: *impossibile est*
oculum corporeum elevari ad videndum Deum; atqui
impossibile est intellectum esse oculum corporeum;
ergo impossibile est intellectum elevari ad videndum
Deum. Haec de modalibus sufficiant.

CAPUT VII.

DE RELIQUIS ARGUMENTATIO- NUM SPECIEBUS.

§. I.

*Quaenam sint reliquae argumentationis
 species?*

Expositis hactenus, quae ad syllogismum per-
 tinent, restat, ut de reliquis porro argu-
 mentationis speciebus aliquid dicamus. Sunt
 autem reliquae illae argumentationis species, quem-
 admodum nos eas jam supra *Cap. 1. hujus Part. §.*
7. recensuimus, praeter consequentiam, quam vo-
 cant, immediatam *inductio, exemplum, sorites,*
dilemma, enthymema, epicheirema.

§. 2.

De inductione.

Inductio est argumentatio, in qua de genere
 aut specie universe affirmatur aut negatur,
 quod